Σκληρὸς ἀγώνας ΗΠΑ - Σοβ. Ἑνώσεως

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟΝ ΒΥΘΟ

Γιὰ κατοχὴ τῶν ἀποθεμάτων του

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΡΩΜΗ. Στὸ 6' μέρος τῆς ἐρεύνης του γιὰ τὸν ἀνταγωνισμὸ ΗΠΑ — Σοβ. Ἑνώσεως γιὰ τὴν κατοχὴ τοῦ πλούτου τῶν βυθῶν ὁ Τζουλιάνο Φερέρι ἀναφέρει τὰ προβλήματα ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὸ 1967 ὅταν διεπιστώθη ὅτι οἱ ὠκεανοὶ κρύβουν ἄφθονες πρῶτες ὕλες, ποὺ μποροῦν νὰ ἐξαχθοῦν. Ὁ κ. Φερέρι γράφει:

"Ὅλα δημιουργήθηκαν σχεδὸν τυχαία τὸ 1967 ὅταν σὲ μιὰ συνεδρίαση τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Μάλτας Ἀρβίντ Πάρντο ἀνάφερε δημοσίως τὴν ἀνακάλυψη μαγγανίου στὰ βάθη ὠκεανῶν. Φυσικὰ συνόδευσε τὴν δήλωσή του μὲ τὴν παρατήρησή του ὅτι «οἱ ὠκεανοὶ καὶ ὁ πλοῦτος τους ἀποτελοῦν κοινὴ κληρονομιὰ ὅλων τῶν λαῶν, ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας». Ὅλοι χειροκρότησαν καὶ ἀποφάσισαν νὰ γίνῃ μιὰ διεθνὴς συνδιάσκεψη ποὺ μὲ βάση τὶς ἀρχὲς αὐτὲς καὶ μὲ γενικὴ συμφωνία θὰ συντάξῃ ἕναν «νόμο τῶν θαλασσῶν ποὺ θὰ ταιριάζῃ στοὺς νέους καιροὺς καὶ στοὺς νέους πολιτισμούς». Θὰ ἀνταποκρίνεται τὸ ἐγωϊστικὸ καὶ ἐπεφασμένο «δίκηο τῆς θάλασσας» τοῦ Γκρότιους (ποὺ καθόρισε τὸ μοίρασμα τῶν ὠκεανῶν ἀνάμεσα στὶς δύο δυνάμεις τῆς ἐποχῆς τὴν Πορτογαλία καὶ τὴν Ἱσπανία, μιὰ μοιρασιὰ ποὺ ἕναν αἰῶνα νωρίτερα εἶχε εὐλογήσει ὁ πάπας Ἀλέξανδρος Στ' ὁ Βοργίας. Καθορίζοντας κανόνες λιγώτερο «βάρβαρους» ἀπὸ ἐκείνους ποὺ γιὰ παράδειγμα ἐπέβαλαν τὴν ἀπόλυτη κυριαρχία στὶς θάλασσες μέχρι σὲ ἀπόσταση τριῶν μιλίων ἀπὸ τὴν ἀκτή (ἡ ἀπόσταση καθορίσθηκε ἔτσι ἐπειδὴ τόσο ἦταν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὸ μέγιστο βελνεκὲς τῶν πυροβόλων).

Φυσικά, ὅπως ἀποδείχθηκε ἀργότερα, οἱ εὐγενικὲς προθέσεις ἐξεφανίσθηκαν μόλις ἔγιναν οἱ πρῶτες συγκεκριμένες προσπάθειες γιὰ τὴν σύνταξη τοῦ νέου νόμου. Ἡ συνδιάσκεψη ποὺ ἀποφασίσθηκε τὸ 1967 ἀναβλήθηκε ἀρκετὲς φορὲς καὶ τελικὰ ἔγινε τὸ 1974 στὸ Καράκας, καταλήγοντας σὲ χρεωκοπία. "Εγιναν ἀκόμη δυὸ συνδιασκέψεις στὴν Γενεύη, μιὰ τέταρτη καὶ πέμπτη στὴν ἕδρα τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν στὴν Νέα Ὑόρκη (Φλεβάρη — Μάρτη 1976), ποὺ ὄχι μόνον χρεωκόπησαν ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερα ἡ τελευταία, ἀπέδειξαν ὅτι ὁ «ἑκπολιτισμὸς» τοῦ κοσμου ἀντὶ νὰ πάει πρὸς τὰ μπρὸς γύρισε πολὺ πιὸ πίσω σὲ συγκριση μὲ τὰ χρόνια τοῦ Γκρότιους.

Ὁ Ζὰκ Κουστώ, ἕνας ἀπὸ τοὺς γνωστότερους ἐμπειρογνώμονες στὰ ζητήματα τῶν ὠκεανῶν, δήλωσε: «Ἦταν ἡ μοναδικὴ καὶ τελευταία εὐκαιρία νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ θάλασσες γιὰ τὸ καλὸ ὅλων τῶν λαῶν, γιὰ νὰ ἑνωθοῦμε καὶ ὄχι γιὰ νὰ διασπασθοῦμε. Ἀντίθετα, ὅμως, ἄρχισαν οἱ καυγάδες, ἐμφανίσθηκαν ἐγωϊσμοί, ἐκδηλώθηκαν ἐθνικισμοί. Ἔτσι, γυρίσαμε στὸν πιὸ βαθὺ μεσαίωνα: πραγματικὴ τραγωδία γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα».

Τέσσερα εἶναι τὰ βασικὰ σημεῖα ποὺ ἀποτελοῦσαν (καὶ ἀποτελοῦν) τὸ ἐπίκεντρο τῶν συζητήσεων.

1) Μέχρι σὲ ποιὰ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἀκτὲς της μιὰ χώρα μπορεῖ νὰ ἐπιβάλει τὴν δική της «ἀπόλυτη κυριαρχία»; (Μέχρι τὰ «παλιά» τρία μίλια; Μέχρι τὰ 12 μίλια ποὺ σήμερα πολλοὶ ὑποστηρίζουν ἢ μήπως μέχρι τὰ 200 μίλια ποὺ πρότειναν οἱ φανατικώτεροι;).

2) Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δικαίωμα κυριαρχίας, μέχρι σὲ ποιὰ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἀκτὲς εἶναι δίκαιο νὰ ἀναγνωρίζεται σὲ μιὰ χώρα τὸ δικαίωμα «ἰδιοκτησίας» τῆς ἁλιείας; Καὶ τί θὰ γίνει μὲ τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν καὶ τὸ ὑποθρύχιο πετρέλαιο;

3) Πέρα ἀπὸ τὶς ἀντιθέσεις αὐτές, σὲ ποιὸν ἀνήκουν τὰ πλούτη καὶ τὰ ἀποθέματα τῶν «ἀνοικτῶν ὠκεανῶν»: (σ' αὐτοὺς ποὺ τὰ βγάζουν; Στὴν χώρα ποὺ βρέχεται ἀπὸ τὸν ὠκεανό; Ἢ μήπως σὲ κάποιο «κοινὸ ταμεῖο» ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας τὸ ὁποῖο θὰ μποροῦσε νὰ βοηθήσει τὶς ὑπανάπτυκτες χῶρες καθὼς καὶ ἐκεῖνες ποὺ δὲν ἔχουν διέξοδο πρὸς τὴν θάλασσα;).

4) Πρέπει νὰ δημιουργηθεῖ ἕνας ὑπερεθνικὸς ὀργανισμός, μία «Ἀρχὴ τῆς Θαλάσσης», ποὺ θὰ ἐπιβάλει στὰ ἄτομα καὶ στὰ κράτη τοὺς νόμους. Καὶ μὲ ποιὸ τρόπο θὰ «ἐκπροσωποῦνται» στὴν ἀρχὴ αὐτὴ τὰ ἐπὶ μέρους κράτη; (Μία ψῆφος γιὰ τὴν κάθε χώρα, ὅπως ζητᾶνε οἱ μικρές, ἢ μήπως ψῆφος ἀνάλογα μὲ τὸν πληθυσμό, ὅπως ζητᾶνε οἱ μεγάλες; Ὑπάρχει τέλος καὶ τὸ πρόβλημα τῆς τεχνολογίας ποὺ μποροῦν νὰ τὸ προσφέρουν μόνον οἱ ἀναπτυγμένες χῶρες. Ἀπὸ τὴν πλευρὰ τους ἡ ΕΣΣΔ καὶ ἡ Κίνα ζήτησαν μιὰ «ὁμόφωνη» ψῆφο, δηλαδὴ οὐσιαστικὰ ζήτησαν τὸ δικαίωμα τοῦ βέτο).

Οἱ ὑπανάπτυκτες χῶρες ζητοῦν μιὰ διανομὴ τοῦ θαλασσίου πλούτου ποὺ θὰ τὶς εὐνοεῖ «μὲ τρόπο ὥστε νὰ διορθωθοῦν οἱ σημερινὲς ἀνισότητες καὶ νὰ καταργηθοῦν οἱ μισητὲς βοήθειες». Θὰ πρέπει δηλαδὴ νὰ θεωρηθοῦν κοινὸ κτῆμα ὅλα τὰ πλούτη τῶν ὠκεανῶν. Αὐτοὶ ποὺ θὰ τὰ βγάζουν θὰ ἔχουν δικαίωμα ἀποζημίωσης γιὰ τὰ ἔξοδά τους καὶ ἕνα κανονικὸ ἐμπορικὸ κέρδος. Οἱ πλούσιες ὅμως χῶρες λένε: «Γιατὶ νὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν τεχνολογία μας, νὰ κουραστοῦμε, νὰ διατρέξουμε κινδύνους, ἐὰν δὲν ὑπάρχει ἕνα μεγάλο κέρδος;». Καὶ ἀντιπροτείνουν στοὺς ὑπανάπτυκτους: «Ἕνα ποσοστὸ ἀπὸ τὰ κέρδη νὰ παράδεινμα ἕνα 5%»

Ὑπάρχει ἀκόμη καὶ ἡ διάκριση μεταξὺ παρακτίων καὶ μὴ χωρῶν. Οἱ παραθαλάσσιες χῶρες ἐπιθυμοῦν κυριαρχία ἀκόμη καὶ οἰκονομικὴ ὅσο τὸ δυνατὸν μεγαλύτερη. Οἱ χῶρες ποὺ δὲν ἔχουν θάλασσα ὑποστηρίζουν τὸ «κοινὸ ταμεῖο» καὶ τὸν περιορισμὸ τῆς κυριαρχίας στὸν χῶρο. Ἐξ ἄλλου ἀκόμη καὶ μέσα στὶς ἀναπτυγμένες χῶρες ὑπάρχουν διαφορὲς ἀνάμεσα στοὺς διαφόρους βιομηχανικοὺς τομεῖς. Οἱ ἀμερικανικὲς ἑταιρεῖες πετρελαίου ποὺ ἔχουν βρεῖ κοιτάσματα καὶ πέρα ἀπὸ τὰ 12 μίλια, ζητοῦν «αἰγιαλίτιδα ζώνη» καὶ πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια αὐτὰ γιὰ νὰ μὴν ἔχουν ξένο ἀνταγωνισμό. Ἀντίθετα, οἱ βιομηχανίες ἐξορύξεως ἐπιθυμοῦν περιορισμένα χωρικὰ ὕδατα γιὰ νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὶς ἀνοικτὲς θάλασσες (ἐδῶ δὲν ὑπάρχει ξένος ἀνταγωνισμὸς ἐπειδὴ ἡ ἀμερικανικὴ τεχνολογία εἶναι ἡ πλέον ἀναπτυγμένη καὶ θὰ παραμείνει γιὰ ἀρκετὰ χρόνια). Ἔτσι ἀπὸ τὴν μία πλευρά, ἡ Ἀμερική, στὶς περιπτώσεις ποὺ τὴν ἐξυπηρετοῦν, ζητάει χωρικὰ ὕδατα 200 μιλίων, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ μποϊκοτάρει τὶς συμφωνίες γιὰ ἕνα νόμο ποὺ θὰ ἐπεκτείνει τὰ χωρικὰ ὕδατα πέρα ἀπὸ τὰ τρία μίλια. Ὁμοιόμορφη εἶναι καὶ ἡ συμπεριφορὰ τῆς ΕΣΣΔ.

Γιατὶ ὅμως νὰ ὑπάρχουν αὐτὲς οἱ ἀντιφάσεις; Ἡ ἐξήγηση εἶναι μιὰ καὶ μόνη: μεταξὺ ΕΣΣΔ καὶ ΗΠΑ, ὑπάρχει ἕνας πόλεμος μὲ στόχο τὴν κυριαρχία στοὺς ὠκεανούς.

"Αν τὰ χωρικὰ ὕδατα ἀπὸ «οἰκονομικὴ» ἄποψη καθορισθοῦν στὰ 200 μίλια, τότε θὰ μειωθῆ κατὰ 50% ἡ ἔκταση τῶν ὠκεανῶν ποὺ θὰ προσφέρεται «κοινὴ» ἐκμετάλλευση. "Ετσι ὅμως βλάπτονται ὅλα τὰ μικρὰ κράτη (ἔστω καὶ ἂν μερικὰ ἀπὸ μυωπία νομίζουν ὅτι θὰ ἔχουν κέρδη) καὶ εὐνοοῦνται τὰ μεγάλα, ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν μεγάλες ἀκτές. Πρόκειται γιὰ τὴν Ρωσία καὶ τὴν Ἀμερική ποὺ δέχονται τὴν κατάσταση χωρὶς δυσαρέσκεια. Δὲν χρειάζεται νὰ προσθέσουμε ὅτι ἄρχισε μία ἐπίμονη προσπάθεια γιὰ τὴν κυριαρχία ἀκόμη καὶ στὰ πιὸ μικρὰ ξερονήσια ποὺ μέχρι τώρα ἀγνοοῦνταν μέσα στοὺς ὠκεανούς. Γύρω ἀπὸ τὸ κάθε νησάκι θὰ μπορῆ νὰ δημιουργηθῆ ἕνας «κύκλος ἰδιοκτησίας» μὲ τὴ τεράστια διάμετρο τῶν 650 χιλιομέτρων.

"Αν τὰ χωρικὰ ὕδατα ξεπεράσουν τὰ τρία μίλια τότε στὸν στρατηγικὸ τομέα θὰ ἔχουμε τεράστιες συνέπειες. Θὰ μεταβληθοῦν δηλαδὴ σὲ «ἐθνικὰ» ὅλα ἐκεῖνα τὰ στενὰ ποὺ ἔχουν πλάτος μεγαλύτερο ἀπὸ ἕξη μίλια καὶ στὸ κέντρο τους ὑπάρχει μιὰ λίγο πολὺ πλατιὰ λωρίδα «διεθνῶν ὑδάτων» (δηλαδὴ ἐλεύθερης διέλευσης). Συγκεκριμένα, πρόκειται γιὰ 115 στενὰ ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα μερικὰ εἶναι πασίγνωστα καὶ σημαντικά. ὅπως τὸ Γιβραλτάρ, τὸ Ντόβερ, τὸ στενὸ Μάλτας, ἡ εἴσοδος στὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα καὶ τὸν Περσικὸ Κόλπο.

Σήμερα στὰ διεθνῆ ὕδατα αὐτῶν τῶν 115 στενῶν κυκλοφοροῦν φυσικὰ σὲ κατάδυση, τὰ ρωσικὰ καὶ ἀμερικανικὰ ὑποβρύχια ποὺ κινοῦνται μὲ πυρηνικὴ ἐνέργεια καὶ μεταφέρουν ἀτομικὲς βόμβες. "Αν αὔριο τὰ στενὰ αὐτὰ «ἐθνικοποιηθοῦν» δὲν θὰ εἶναι πλέον «ἀνοικτὰ» γιὰ τὰ πολεμικὰ πλοῖα καὶ τὰ ὑποβρύχια θὰ πρέπει νὰ τὰ περνᾶνε μόνον πλέοντας στὴν ἐπιφάνεια. "Αν, ὅμως, ἕνα ὑποβρύχιο, ἀνεβεῖ στὴν ἐπιφάνεια τότε «ἐντοπίζεται» ἀμέσως καὶ συνεπῶς οἱ μετατοπίσεις του δὲν εἶναι πλέον μυστικές.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ ΕΣΣΔ καὶ οἱ ΗΠΑ δὲν εἶναι διατεθειμένες νὰ ὑποχωρήσουν. Ἡ Οὐάσιγκτων καὶ ἡ Μόσχα δήλωσαν ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ὑπογράψουν καμμιὰ συμφωνία ποὺ «θὰ καταργῆ τὴν ἐλευθερία κινήσεων τῶν σκαφῶν στὰ διεθνῆ στενά». Ὁ σκόπελος τῶν 200 μιλίων ποὺ ἐξουδετέρωσε τὶς πιθανότητες μιᾶς διπλωματικῆς συμφωνίας εἶναι ὁ ἴδιος ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἀπαρχὴ τοῦ διεξαγομένου πολέμου.

Καθένα ἀπὸ τὰ σημεῖα τοῦ ζητήματος θὰ ἀπαιτοῦσε πολλὲς σελίδες περιγραφῶν. Ἀρκεῖ ὅμως νὰ κάνουμε μιὰ σύνθεση γιὰ νὰ καταλάβουμε τὴν ἔκταση καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ παρουσιάζει τὸ θέμα.

ΑΥΡΙΟ: Νέα ὅπλα — Ὑποβρύχιες βάσεις καὶ κατασκοπεία.

Λιμάνι φυσικοῦ ἀερίου στὴ Δυτ. Γερμανία

ΒΙΛΧΕΛΜΣΧΑΒΕΝ, (Ἰδ. Ὑπηρ.). Γερμανικὸ λιμάνι γιὰ τὴν διακίνηση καὶ ἐπεξεργασία φυσικοῦ ἀερίου, δαπάνης 500 ἑκατομμυρίων μάρκων, θὰ κατασκευασθεῖ στὸ Βίλχελμσχάβεν, στὴ Βόρειο Θάλασσα. Τρεῖς ἑταιρίες φωταερίου προγραμματίζουν νὰ ἀρχίζουν τὴν κατασκευὴ τοῦ λιμανιοῦ μόλις ὑπογράψουν συμβόλαια μὲ τοὺς προμηθευτὰς στὴν Ἀφρική, τὴν Ἔγγυς Ἀνατολὴ καὶ στὴ Βόρειο Θάλασσα γιὰ τὴν παράδοση μεγαλυτέρων ποσοτήτων ὑγροποιημένου γκαζιοῦ. Οἱ ἐγκαταστάσεις γιὰ τὴν ἐκφόρτωση, τὴν ἀποθήκευση καὶ τὴν ἐπεξεργασία τοῦ φυσικοῦ ἀερίου στὸ Βίλμχελμσχάβεν θὰ ἔχουν ἐτήσια δυναμικότητα 6.000 ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων.

Οἱ ἐπιχειρηματίες νὰ τὸ πάρουν ἀπόφαση

Πάει ἡ ἐποχὴ μεγάλων κερδῶν

θὰ εἶναι τώρα λογικὰ καὶ ὑπὸ ἔλεγχο

ΟΜΙΛΕΙ ΕΝΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΤΕΡ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Τὸ κέρδος, ποὺ ἦταν καὶ παραμένει ἀρχὴ γιὰ κάθε ἐπιχείρηση, σὲ ὁποιοδήποτε σημεῖο τοῦ δυτικοῦ κόσμου κι' ἂν βρίσκεται, δὲν θὰ ἔχει μέλλον. Ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἑξῆς, οἱ μικρὲς καὶ μέγαλες ἐπιχειρήσεις, θὰ πρέπει νὰ ξέρουν ὅτι ὀφείλουν νὰ προσαρμοσθοῦν σὲ μιὰ νέα ἐποχή, ὅπου τὰ κέρδη θὰ εἶναι λογικά. Ἡ ἐπιχείρηση, ἡ βιομηχανία, ἡ ἑταιρία, θὰ χάσει αὐτὸ ποὺ ἄλλοτε ὑπῆρξε ἀπόδειξη ἐπιτυχίας. Σὰν κίνητρο τὸ κέρδος θὰ μείνει, φυσικά, ἀλλὰ θὰ μπεῖ ὑπὸ ἔλεγχο.

Δὲν εἶναι κανένας σοσιαλιστὴς οἰκονομολόγος ποὺ τὰ λέει αὐτά, ἀλλὰ ὁ Οὐίλλιαμ Νορντχάους, καθηγητὴς στὸ πανεπιστήμιο τοῦ Γέιλ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς συμβούλους τοῦ προέδρου Κάρτερ γιὰ τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα.

Ὁ καθηγητὴς Νορντχάους εἶναι ἀκόμη αὐστηρότερος:

«"Αν συνεχισθεῖ αὐτὴ ἡ κατάσταση τῶν μεγάλων κερδῶν καὶ ὑπερκερδῶν ἀπὸ τὶς ἐπιχειρήσεις καὶ βιομηχανίες, τότε πρέπει νὰ θεωρηθεῖ βέβαιο ὅτι τὸ καπιταλιστικὸ σύστημα θὰ ἀκολουθήσει τὸ δρόμο ἑνὸς ἀργοῦ θανάτου καὶ δὲν θὰ μπορέσει νὰ ἐπιβιώσει πλέον μὲ κανένα τρόπο.

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Τὰ συμπεράσματα αὐτὰ τοῦ καθηγητῆ Νορντχάους προκάλεσαν ζωηρὲς ἀντιδράσεις στοὺς ἐπιχειρηματικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς κύκλους τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, πολὺ περισσότερο ὅτι ὁ οἰκονομολόγος αὐτός, δὲν εἶναι ὁποιοσδήποτε, ἀλλὰ ἀνήκει στὸ ἄμεσο περιβάλλον τοῦ προέδρου Κάρτερ καὶ μάλιστα, ἀσκεῖ μεγάλη ἐπιρροή.

"Αλλοι οἰκονομολόγοι ὑποστηρίζουν ὅτι εἶναι μία ὄψη κάπως τολμηρή, ἴσως. Μιὰ ἐντελῶς ἀντίθετη ἄποψη ἐξέφρασε ἕνας ἄλλος καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Χάρβαρντ, ὁ Μέρτιν Φελνστάϊν, ποὺ εἶπε ὅτι ἀνεξάρτητα ἀπὸ κύκλους οἰκονομικῶν κρίσεων καὶ ἐμπορικῶν ἢ νομισματικῶν ἀναταραχῶν, ὁ καπιταλισμὸς προορίζεται νὰ ζήσει ἐπ' ἄπειρο καὶ ὅτι τὸ ὀξυγόνο του εἶναι ἀκριβῶς τὸ κέρδος.

Πρέπει νὰ παρατηρήσει κανεὶς ὅτι ἡ νέα γενιὰ τῶν οἰκονομολόγων στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες εἶναι χωρισμένη σὲ δύο παρατάξεις: Ἡ μία εἶναι ἡ ἀριστερά, καὶ ἡ ἄλλη ἡ δεξιά. Ὁ καθηγητὴς Νορντχάους ἑρμηνεύει τὶς ἀπόψεις τῆς ἀριστερῆς παρατάξεως, ποὺ πιστεύει ὅτι μὲ τὴ σημερινὴ μορφὴ του τὸ ἀμερικανικὸ σύστημα δὲν θὰ τὰ πάει καλὰ καὶ ὅτι θὰ πρέπει νὰ γίνουν σημαντικὲς μεταρρυθμίσεις.

Ἀντίθετα, οἱ οἰκονομολόγοι τῆς Δεξιᾶς εἶναι τῆς γνώμης, ὅτι ὁ μόνος τρόπος γιὰ νὰ ἀνανεωθεῖ τὸ σύστημα εἶναι νὰ ὑπάρξουν νέες προϋποθέσεις καὶ προοπτικὲς κερδῶν γιὰ τὶς μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

Ὁ Οὐίλλιαμ Νορντχάους, λέει ὅτι βασίζει τὰ συμπεράσματά του στὴν ἐξέλιξη τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας καὶ κοινωνίας καὶ στὴ σχέση ἀνάμεσα στὰ κέρδη τῶν ἑταιριῶν καὶ στὸ ἐθνικὸ ἀκαθάριστο προϊόν. Τὸ 1948 τὰ κέρδη ἀντιπροσώπευαν τὰ 13% τοῦ ἐθνικοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος, ἀλλὰ στὰ ἑπόμενα χρόνια τὸ ποσοστὸ μειώθηκε γιὰ νὰ φθάσει τὸ 1973 στὰ 9%. Ἀπὸ τὸ 1948 ὡς τὸ 1973, ἐνῶ τὸ ἐθνικὸ ἀκαθάριστο προϊὸν αὐξήθηκε κατὰ 250 τοῖς ἑκατό, ἡ αὔξηση στὰ κέρδη ἦταν 90%.

Ἡ διαπίστωση ποὺ μπορεῖ νὰ γίνει σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ χρονικὴ περίοδο, συνεχίζει ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς εἶναι ὅτι οἱ ἐπενδύσεις δὲν ἀποδίδουν πλέον τὰ κέρδη ποὺ ἀπέδιδαν ἄλλοτε. Ὑπάρχει μία μόνιμη μείωση στὰ κέρδη καὶ τοῦτο διότι ἔχει αὐξηθεῖ τὸ κόστος ἐργασίας, ἔχουν ἐπιβληθεῖ περισσότεροι φόροι, καὶ ἔχει ἐνταθεῖ ὁ πληθωριστικὸς ρυθμός.

Ὁ καθηγητὴς Νορντχάους ὑποστηρίζει ὅτι ἐξακολουθητικὰ μειώνεται τὸ κέρδος μέσα στὴν καπιταλιστικὴ κοινωνία κι αὐτὸ σημαίνει ὅτι, τελικὰ ἡ καπιταλιστικὴ τάξη θὰ σβήσει...

Ἀντίθετα, ὁ καθηγητὴς Μάρτιν Φελνστάϊν, ὑποστηρίζει ὅτι τὰ στοιχεῖα ποὺ ἔλαβε ὑπ' ὄψη του ὁ Οὐίλλιαμ Νορντχάους γιὰ τὸ ἔτος 1973, προέρχονται ἀπὸ μία περίοδο δοκιμασίας καὶ αἰωνιδιασμοῦ, ποὺ ὑπέστη τὸ σύστημα τῆς ἐλευθέρας οἰκονομίας λόγω τῆς ραγδαίας ἀνατίμησης τοῦ πετρελαίου.

«Εἶναι γεγονός, ὅμως, λέει, ὅτι ἀπὸ τότε ὡς σήμερα, ἡ κατάσταση βελτιώθηκε καὶ τὸ σύστημα ἐπιβιώνει σὲ μιὰ περίοδο ἀκριβῆς ἐνεργείας, χωρὶς ἀκόμη νὰ παρουσιάσει τὰ νέα ὅπλα του ποὺ εἶναι ἡ πυρηνικὴ ἐνέργεια. Κυκλικὲς κρίσεις, πάντα εἶχε τὸ σύστημα, ἀλλὰ κατόρθωνε νὰ τὶς ἀντιμετωπίζει καὶ νὰ προσαρμόζεται. Καὶ πιστεύω ὅτι, καὶ αὐτὴ τὴν κρίση θὰ μπορέσει νὰ τὴν ξεπεράσει. Κατὰ τὴ γνώμη μου, ὁ καπιταλισμὸς δὲν θὰ πεθάνει ποτέ, ἀκριβῶς γιατὶ στηρίζεται στὴν ἀρχὴ τοῦ κέρδους».

ΔΥΟ ΣΧΟΛΕΣ

Ὑπάρχουν λοιπόν, δύο νέες θέσεις τῶν Ἀμερικανῶν οἰκονομολόγων γύρω ἀπὸ τὶς ὁποῖες γίνονται ζωηρὲς συζητήσεις στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ὁ Ὄττο Ἐκστάϊν, ποὺ ἦταν οἰκονομικὸς σύμβουλος τοῦ προέδρου Τζόνσον, ἔχει τὴ γνώμη ὅτι, οἱ ἀπόψεις τοῦ καθηγητῆ Φελνστάϊν, βρίσκονται πιὸ κοντὰ στὴν πραγματικότητα.

Μὲ τὶς ἴδιες αὐτὲς ἀπόψεις ἔχει συνταχθεῖ καὶ ὁ διάσημος οἰκονομολόγος Πὼλ Σάμελσον, ποὺ τιμήθηκε μὲ τὸ βραβεῖο Νόμπελ.

Πολλές, πάντως, ἐπιχειρήσεις διευθυνόμενες ἀπὸ νέους ἐπιχειρηματίες, κάνουν τὴν αὐτοκριτική τους: Λιγώτερα κέρδη, γιὰ νὰ μὴν βουλιάξουμε ὅλοι μαζί.

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

"Ἀγκόλα" - τὸ πρῶτο κλειδὶ τῆς Ἀφρικῆς

Τριαντάφυλλου Γεροζήση

Παρουσίαση ΤΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ συγγραφέας Τ.Α. Γεροζήσης, νομικὸς—κοινωνιολόγος στὸ Παρίσι καὶ ἐρευνητὴς τῶν ἀφρικανικῶν χωρῶν, μέσα στὶς 265 σελίδες τοῦ βιβλίου του, ποὺ ἐξέδωσε ὁ Βαγγέλης Λάζος τῆς «Δωδώνης», μᾶς παρουσιάζει τὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία Ἀνγκόλας, ποὺ εἶναι πραγματικὰ τὸ πρῶτο «Κλειδὶ» γιὰ ν' ἀνοίξουν οἱ πόρτες τῆς Λευτεριᾶς, στοὺς ὑποδουλωμένους ἀπὸ τοὺς λευκοὺς πλουτοκράτες λαοὺς τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ Ἀνγκόλα, εἶναι ἡ ἕκτη σὲ μέγεθος χώρα τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ ἔκτασή της εἶναι 1.246.700 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, ὅσο περίπου ὅλες μαζὶ Γαλλία, Γερμανία, Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ Ἀγγλία καὶ Πορτογαλία. Καὶ μὲ πληθυσμὸ γύρω στὰ 6.000.000 καὶ ἀπὸ αὐτοὺς περὶ τοὺς 250.000 εἶναι λευκοί, κυρίως πορτογάλοι. Πρωτεύουσά της εἶναι ἡ Λουάντα μὲ πληθυσμὸ 400.000. Ἡ Ἀνγκόλα εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ πλούσιες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς. Δὲν ὑπάρχει, τίποτε σχεδὸν, ἀπὸ πλευρᾶς ὕλης ποὺ νὰ μὴ τὸ ἔχει ἢ ἀπὸ πλευρᾶς γεωγραφίας ποὺ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ τὸ παράγει. Ὁ συγγραφέας, παραθέτει παραστατικοὺς πίνακες τῶν παραγωγικῶν προϊόντων τῆς Ἀνγκολέζικης γῆς. «Ἀγροτικὰ» σὲ τόννους. Ζαχαροκάλαμο 712.512, καφὲς 215.680, καλαμπόκι 131.000, σιζὰλ 60.000, βαμβάκι 20.380 «βιομηχανικὰ προϊόντα» ποσότητες εἰς ἑκατομμύρια τόννους. Παράγωγα πετρελαίου 680. Ζάχαρι6", μπύρα σὲ λίτρες 45, τσιμέντο 420, καπνὸς 18, σαπούνι 11,5, «βιομηχανικὰ προϊόντα μεταλλείων καὶ λατομείων». Ποσότητες σὲ τόννους. Διαμάντια σὲ καράτια 2.350.552, μεταλλεύματα σιδήρου 6.090.888, μαγγάνιο 23.000, πετρέλαιο 5.065.105, πέτρα ἀσφάλτου 36.950, ἀλάτι θάλασσας 87.743. Ὅλο αὐτὸν τὸν πλοῦτο τῆς Ἀνγκολέζικης γῆς, τὸν ἐκμεταλλεύονταν μέχρι τῆς Ἀνεξαρτησίας της οἱ μεγάλοι φίλοι μας καὶ σύμμαχοι τοῦ ΝΑΤΟ.

Τὴν Ἀνγκόλα, ἀνακάλυψε τὸ 1482, ὁ πορτογάλος Ντιόγκο Σάου. Ἀμέσως, ἄρχισε ἡ ἐπιδρομὴ πορτογάλων τυχοδιωκτῶν καὶ ἐμπόρων γιὰ νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὸν φυσικὸ της πλοῦτο καὶ κυρίως τὸ δουλεμπόριο. Τὶς συμμορίες αὐτὲς τὶς κάλυπταν μὲ τὴν παρουσία τους, οἱ καθολικοὶ παπάδες μὲ τὸ πρόσχημα τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν ἀνγκολέζων. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ὅμως οἱ ἀνγκολέζοι ἀντιστάθηκαν στοὺς συμμορίτες ὅσο καὶ στὸ παπαδαριό. Ὁ ἀγώνας τους μὲ μιλιούνια σκοτωμένους κράτησε σχεδὸν πέντε αἰῶνες. Μοναδικά τους ὅπλα οἱ σφεντόνες καὶ τὰ τόξα. Οἱ συμμορίτες μὲ ντουφέκια. Μόνο τὰ τελευταῖα χρόνια, τοὺ περασμένου αἰῶνα μπόρεσαν νὰ προμηθευθοῦν ντουφέκια. Στὸ διάβα τῶν χρόνων, διαρκῶς ξεφύτρωναν ἐπαναστατικὲς ὀργανώσεις, ἀσύνδετες μεταξύ τους καὶ ἀκαθοδήγητες σὲ μεθόδους συντονισμένης δράσης.

Ὡς τόσο τὸν Δεκέμβρη τοῦ 1956 οἱ διάφορες ὁμάδες ἑνώνονται καὶ δημιουργοῦν τὴν MPLA μὲ ἀρχηγὸ τὸν μαρξιστὴ γιατρὸ καὶ ποιητὴ Ἀγκουστίνο Νέτο.

Στὸ πρῶτο του μανιφέστο βροντοφωνάει «Ὁ πορτογαλικὸς ἀποικισμὸς δὲν θὰ πέσει χωρὶς ἀγῶνα πεισματικό. Ἔτσι ὑπάρχει ἕνας δρόμος γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνγκολέζικου λαοῦ. Αὐτὸς τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀγῶνα. Ἀλλὰ ὁ ἀγώνας αὐτὸς δὲν θὰ μπορέσει νὰ φτάσει στοὺς στόχους του, παρὰ μέσα ἀπὸ ἕνα μέτωπο ποὺ θὰ ἑνώνει ὅλες τὶς ἀντιιμπεριαλιστικὲς δυνάμεις.... Τὸ θέλουν ἢ δὲν τὸ θέλουν οἱ πορτογάλοι, τὸ θέλει ἢ δὲν τὸ θέλει ὁ ΟΗΕ, τὸ θέλει ἢ δὲν τὸ θέλει ἡ Ὀργάνωση Ἀφρικανικῆς Ἑνότητας, ἡ Ἀνγκόλα θὰ γίνει Ἀνεξάρτητη μὲ τὸ MPLA. «Ὁ Νέτο ὀργανώνει τὸ ἐργατικὸ καὶ ἀγροτικὸ προλεταριάτο, τὸ ἑνώνει καὶ τὸ ξεσηκώνει σὲ ἐπανάσταση. Οἱ πορτογάλοι ἀντεπετίθενται καὶ μὲ σφαγὲς μυριάδων προσπαθοῦν νὰ τὴν καταπνίξουν. Συλλαμβάνουν μὲ προδοσία τὸν Νέτο καὶ ἀφοῦ τὸν βασάνισαν σκληρὰ τὸν στέλνουν στὶς φυλακὲς τῶν